

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
«_» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси»

на тему: Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрової трансформації

Здобувача групи Ф.м-31 Касьяна Дениса Ігоровича

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Денис КАСЬЯН

Керівник Завідувачка кафедри, д.е.н., проф. _____ Лариса ГРИЦЕНКО

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.

Лариса ГРИЦЕНКО

(підпис)

«21» жовтня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістр
Здобувача групи Ф.м-31 інституту ННІ бізнесу, економіки та менеджменту
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Касьяна Дениса Ігоровича

Тема роботи: Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрової трансформації

Затверджено наказом по СумДУ № 1058-VI від «17» жовтня 2024 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «25» листопада 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, статистичні дані.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення): Завдання дослідження, які поставлені для досягнення мети роботи: розкрити сутність фінансової безпеки підприємства в умовах цифровізації, враховуючи специфіку сучасних викликів і можливостей; проаналізувати роль цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств, визначивши їх вплив на фінансову стабільність та конкурентоспроможність; дослідити методи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін; провести оцінку фінансової безпеки підприємств; виконати кореляційно-регресійний аналіз, визначивши залежності між цифровими факторами та фінансовими показниками; розробити рекомендації з підвищення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації.

Дата видачі завдання: «21» жовтня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____

Лариса ГРИЦЕНКО

Завдання прийнято до виконання

«21» жовтня 2024 р.

Денис КАСЬЯН

ABSTRACT
of the Master's Degree Qualification Thesis
on the topic:
Companies' Financial Security Management in the Digital Transformation Context
by Denys Kasian

The main content of the master's degree qualification thesis is presented in 31 pages. The work includes a list of 45 references, 7 tables, 4 figures and 3 appendices.

Relevance of the qualification thesis topic. The topic of the qualification thesis is particularly relevant in today's rapidly changing economic and technological environment. As the global economy undergoes a significant transformation driven by digitalization, enterprises face both unprecedented opportunities and critical challenges. The necessity to adapt to these changes while ensuring financial stability and security underscores the importance of studying this subject.

Corporate financial security, a key component of enterprise resilience, represents the ability of a business to withstand internal and external threats, maintain financial stability, and achieve long-term growth. In the context of digitalization, this concept acquires new dimensions, as the digital transformation of industries brings innovative tools and practices while also introducing new risks, such as cybersecurity threats and data breaches. Understanding the essence of financial security under these conditions enables enterprises to effectively address vulnerabilities and leverage digital advancements to strengthen their financial foundations.

Digital innovations play a transformative role in the corporate financial security. Technologies such as artificial intelligence, blockchain, cloud computing, and big data analytics offer advanced solutions for risk assessment, fraud detection, and decision-making processes. These tools enhance the ability of enterprises to anticipate, detect, and mitigate financial threats, thereby fostering a secure and sustainable business environment. Furthermore, digital innovations support efficient resource allocation and improve transparency, which are essential for building trust with stakeholders and ensuring compliance with regulatory frameworks.

The digital transformation of business processes presents both opportunities and challenges for enterprises. On the one hand, it enables cost savings, efficiency improvements, and enhanced decision-making capabilities. On the other hand, it increases exposure to cyber threats, regulatory changes, and technological dependencies. The relevance of this research lies in its potential to offer practical recommendations for balancing these dynamics, ensuring that digital transformation serves as a driver of financial security rather than a source of risk.

Understanding the role of digital innovations in financial security management is not only vital for individual enterprises but also for the broader economy. As businesses adopt digital technologies, their ability to maintain financial stability influences market confidence, economic growth, and societal well-being. This research addresses these implications by providing a framework for enterprises to navigate the complexities of digitalization, contributing to a more secure and resilient economic landscape.

In conclusion, the topic of this qualification thesis is highly relevant due to the critical importance of financial security in a digitally transforming world. By examining the essence of financial security, the role of digital innovations, and effective management methods, this research aims to provide actionable insights for enterprises seeking to thrive in the era of digital change.

The aim of the qualification thesis is to explore and analyze the role of digital innovations in ensuring and managing corporate financial security.

Research methods of the qualification thesis. Research methods include methods of scientific cognition: generalization, systematization (literature analysis), quantitative methods of analysis, in particular statistical, dynamic, coefficient, forecasting (assessment of the state of entrepreneurship in Ukraine and financial security of individual companies), the hypotheses method, correlation and regression analysis (determining the impact of digital factors on the corporate financial security), SWOT analysis (formulation of recommendations for managing corporate financial security), graphical (visualization of results).

The main outcome of the qualification research. The research analyzes the financial climate of entrepreneurship in Ukraine and examines the impact of digital

innovations on the financial security of Ukrainian enterprises, in particular, Kyivstar PrJSC as an example of an innovative business and Hydronamiv LLC as a traditional enterprise. The study confirmed that digitalization has a significant impact on innovative companies, ensuring their financial stability and competitiveness. In particular, the analysis showed a strong correlation between the number of secure Internet servers and Kyivstar's net income ($R=0,952$, $R^2=0,907$), which emphasizes the critical role of digital technologies for the profitability of such enterprises. At the same time, the study revealed the need to optimize the financial structure, improve profitability and efficiency of operations. The results of the SWOT analysis of Kyivstar allow us to recommend scaling up innovations, expanding ecosystem solutions and improving risk management to maintain leadership in digital transformation. In addition, the importance of state support for digitalization through financing, tax incentives and cybersecurity, as well as training in digital risk management to improve the financial security of companies in a changing environment is emphasized.

Validation of the research findings. The study was approbated at international scientific and practical conference [36].

The practical value of the research findings. The research was conducted upon the request of the “Hydronamyv” LLC (order letter No. 01 dated 21.10.2024). The obtained results have been applied in its activities (letter dated 02.12.2024) in the formulation of strategic directions for improving financial state and ensuring its financial security.

The qualification research is comprehensive and is related to the study titled “Financial Security Management of Companies in the Digital Transformation Context” by Liliia Derkach.

Keywords: corporate financial security, digitalization, digital innovations, financial security management, digital transformation, financial condition of an enterprise.

The year of defense of the qualification work – 2024.

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрової трансформації	8
1.1 Сутність фінансової безпеки підприємства в умовах цифровізації.....	8
1.2 Роль цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств	13
1.3 Методи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін.....	17
2 Практичні аспекти оцінки та управління фінансовою безпекою підприємств ...	22
2.1 Оцінка фінансової безпеки підприємств за показниками фінансового стану	22
2.2 Кореляційно-регресійний аналіз впливу цифрової трансформації на фінансову безпеку підприємств.....	28
2.3 Рекомендації щодо підвищення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації	32
Висновки	39
Список використаних джерел	42
Додаток А Дослідження теоретичних аспектів фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації.....	47
Додаток Б Аналіз показників діяльності суб'єктів господарювання в Україні.....	50
Додаток В Фінансова звітність підприємства	51

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Цифрова трансформація формує нові можливості щодо підвищення ефективності управління фінансовою безпекою, але водночас збільшує ризики та виклики, пов'язані з кіберзагрозами та технологічною залежністю. У таких умовах ключовим завданням стає впровадження інноваційних методів управління фінансовою безпекою, які дозволяють мінімізувати ризики та забезпечити стабільність бізнесу. Серед науковців, які зробили вагомий внесок у вивчення фінансової безпеки, можна виділити Панченка В., Докієнко Л. та Василюшина С. та ін. Водночас питання ролі цифрових інновацій у забезпеченні фінансової безпеки залишаються недостатньо вивченими, що набуває особливої актуальності для України в умовах сучасних глобальних змін та викликів.

Об'єкт дослідження – процеси управління фінансовою безпекою підприємств.

Предмет дослідження – роль цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств, а також особливості й методи її підтримання і вдосконалення в умовах цифрових змін.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз ролі цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств.

Завдання дослідження, які поставлені для досягнення мети роботи:

- розкрити сутність фінансової безпеки підприємства в умовах цифровізації, враховуючи специфіку сучасних викликів і можливостей;

- проаналізувати роль цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств, визначивши їх вплив на фінансову стабільність та конкурентоспроможність;

- дослідити методи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін;

- провести оцінку фінансової безпеки підприємств на основі аналізу показників їхнього фінансового стану;
- виконати кореляційно-регресійний аналіз впливу цифрової трансформації на фінансову безпеку підприємств, визначивши залежності між цифровими факторами та фінансовими показниками;
- розробити практичні рекомендації для підвищення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації.

Методи дослідження включають методи наукового пізнання: узагальнення, систематизація (літературний огляд), кількісні методи аналізу, зокрема статистичний, динамічний, коефіцієнтний, прогнозування (оцінка стану підприємництва в Україні та фінансової безпеки окремих підприємств), метод гіпотез, кореляційно-регресійний аналіз (визначення впливу цифрових факторів на фінансову безпеку підприємств), SWOT-аналіз (формування рекомендацій щодо управління фінансовою безпекою підприємств), графічний (візуалізація результатів). Основні інструменти – Excel, Statistica, Google Trends та ін.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, наукові статті вчених-економістів, статистичні дані державної статистичної служби України й Світового банку, а також фінансова звітність окремих підприємств.

Робота складається з двох розділів, теоретичного та практичного.

Апробація дослідження здійснювалася на Міжнародній науково-практичній конференції [36].

Дослідження проведене двома здобувачами та складає комплексну кваліфікаційну роботу з Деркач Л.С.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

1.1 Сутність фінансової безпеки підприємства в умовах цифровізації

Фінансова безпека компанії є комплексним поняттям, яке охоплює широкий спектр внутрішніх характеристик і показників, спрямованих на раціональне використання корпоративних ресурсів та мінімізацію впливу можливих ризиків. У дослідженні узагальнено основні висновки з сучасних досліджень у цій сфері. Спершу поглянемо на основні підходи до визначення фінансової безпеки різними авторами в табл. А.1 (Додаток А), що підтверджує, багатогранність поняття. Так, концепція охоплює стабільність фінансової діяльності, захист комерційних та економічних інтересів, управління ризиками та забезпечення сталого розвитку. Ключовими аспектами виступають: розробка та реалізація фінансових стратегій, адаптація до умов невизначеності та конкурентного середовища, а також своєчасне виявлення та нейтралізація загроз. Основна мета фінансової безпеки полягає у захисті ресурсів, підтримці ринкової вартості підприємства та сприянні його довгостроковій ефективності.

На наше переконання, фінансова безпека підприємства – це комплексна система заходів та інструментів, спрямованих на забезпечення стабільності фінансової діяльності, захищеність економічних інтересів, ефективне управління ризиками та реалізацію стратегій сталого розвитку в умовах конкурентного середовища.

Фінансово-економічна безпека підприємства розглядається як складна система, яка об'єднує різні взаємопов'язані елементи. Вони сприяють оптимальному управлінню корпоративними ресурсами у всіх напрямках діяльності. Конкретний зміст і структура цієї системи залежать від особливостей підприємства, його ресурсного потенціалу, характеру ринкової діяльності та застосовуваних управлінських практик [28].

Інтерпретація та розгляд фінансової безпеки підприємства в умовах цифровізації акцентує увагу на впливі цифрових технологій та заходів кібербезпеки на фінансову стійкість і конкурентоспроможність бізнесу.

Фінансова безпека підприємства передбачає комплекс заходів для захисту його фінансових інтересів від реальних та потенційних загроз. Це включає забезпечення фінансової рівноваги, підтримку стабільності, платоспроможності та ліквідності. Основна мета – мінімізувати вплив негативних факторів, які можуть порушити стабільну діяльність підприємства. Ефективне управління ризиками є важливим елементом фінансової безпеки. Сучасні системи передбачають своєчасне виявлення як внутрішніх, так і зовнішніх ризиків, здатних вплинути на фінансовий стан компанії. Зменшення цих ризиків досягається через запровадження стратегій ризик-менеджменту, що дозволяють підтримувати фінансову стійкість у динамічному середовищі. Здатність підприємства самостійно розробляти та впроваджувати фінансові стратегії є критичним фактором фінансової безпеки. Цей процес дозволяє компаніям адаптуватися до швидких змін у зовнішньому середовищі, підтримувати стабільність та реалізовувати довгострокові цілі. Фінансова стратегія також забезпечує оптимальне використання ресурсів та реагування на кризові ситуації. Цифровізація бізнес-процесів кардинально змінює підходи до економічної та фінансової безпеки компаній. Вона вносить нові аспекти в управління ризиками, кібербезпеку та використання сучасних технологій, таких як блокчейн. Цифрові інструменти дозволяють покращити ефективність управління ризиками та посилюють захист даних, але разом з цим створюють нові виклики для забезпечення безпеки. Швидке впровадження цифрових технологій збільшує кількість ризиків, що впливають на фінансову безпеку. Ефективне управління такими ризиками є ключовим фактором економічної стабільності. Наприклад, одне з досліджень наголошує на важливості створення адаптивних систем кібербезпеки. Це включає моніторинг кіберзагроз, координацію тактичних дій та формування довгострокових стратегій захисту даних і фінансових процесів. Всі ці

компоненти забезпечують фундамент фінансової безпеки, сприяючи стабільному розвитку компаній у сучасному мінливому середовищі [2].

Демчишак Н., Шкиря А. наголошують на необхідності ефективного управління ризиками у фінансовому секторі, особливо в умовах кіберзагроз і економічного відновлення після пандемії. Це свідчить про те, що управління кіберризиками має важливе значення для успішної цифрової трансформації фінансового сектора [4].

Законодавча база регулювання діяльності та фінансової безпеки підприємств України складається з низки нормативно-правових актів, які визначають основи діяльності підприємств, правила їх фінансової безпеки та забезпечення стабільності фінансової діяльності. Основними напрямками законодавчого регулювання є:

1. Законодавство щодо загальних основ діяльності підприємств;
2. Законодавство щодо фінансової безпеки підприємств;
3. Податкове законодавство;
4. Законодавство щодо боротьби з фінансовими ризиками;
5. Законодавство щодо внутрішнього контролю та аудиту;
6. Законодавство про захист прав споживачів і стійкість на ринку;
7. Інші нормативно-правові акти.

1. Законодавство щодо загальних основ діяльності підприємств
Господарський кодекс України – основний документ, що регулює підприємницьку діяльність в Україні. Він визначає правовий статус підприємств, умови їх реєстрації, основи організаційно-правових форм та взаємодію з іншими учасниками ринку [3]. Цивільний кодекс України – регулює правовідносини підприємств, зокрема укладення договорів, відповідальність за порушення зобов'язань, правові аспекти захисту власності тощо [21]. Закон України "Про підприємництво" – визначає права і обов'язки підприємців, їх діяльність в різних сферах бізнесу та основи здійснення підприємницької діяльності [26].

2. Законодавство щодо фінансової безпеки підприємств. Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" – встановлює вимоги до

аудиторів, а також забезпечує прозорість фінансової звітності підприємств, що є ключовим елементом фінансової безпеки [18]. Закон України "Про захист економічної конкуренції" – передбачає механізми запобігання монополії та картельним угодам, що впливає на стабільність підприємств і ринкову конкуренцію [22].

3. Податкове законодавство. Податковий кодекс України – регулює порядок оподаткування підприємств, визначає податкові ставки, вимоги до податкової звітності та порядок контролю за виконанням податкових зобов'язань. Відповідність податковим вимогам є важливою частиною забезпечення фінансової безпеки [15].

4. Законодавство щодо боротьби з фінансовими ризиками. Закон України "Про боротьбу з фінансуванням тероризму" – встановлює заходи щодо запобігання використанню фінансових ресурсів підприємств для незаконних цілей [10]. Закон України "Про запобігання корупції" – регулює механізми боротьби з корупційними ризиками у діяльності підприємств, що безпосередньо впливає на фінансову безпеку [21].

5. Законодавство щодо внутрішнього контролю та аудиту. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" – встановлює вимоги до ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що є основою для оцінки фінансової стабільності підприємства [19].

6. Законодавство про захист прав споживачів і стійкість на ринку. Закон України "Про захист прав споживачів" – передбачає механізми захисту прав споживачів послуг підприємств, що безпосередньо впливає на їх фінансову стабільність і репутацію на ринку [23].

7. Інші нормативно-правові акти. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань" – регулює порядок реєстрації підприємств, що є необхідною умовою для їх легальної діяльності та забезпечення фінансової безпеки [20]. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності"

– визначає порядок здійснення державного контролю за дотриманням законодавства підприємствами, що також сприяє фінансовій безпеці [25].

Так, діяльність підприємств в Україні підпорядкована основним правовим актам, зокрема Цивільному й Господарському Кодексам, а також іншим законодавчим актам, що регулюють аспекти фінансової безпеки. Всі ці закони сприяють забезпеченню економічної стабільності та прозорості фінансової діяльності, мінімізації ризиків та захисту прав підприємств. Законодавча база регулювання діяльності та фінансової безпеки підприємств України є комплексною системою законів і нормативних актів, які покривають всі аспекти функціонування бізнесу – від основних принципів ведення господарської діяльності до забезпечення фінансової безпеки через механізми контролю, оподаткування, боротьби з корупцією та фінансовими ризиками. Стабільність і безпека фінансових операцій підприємств залежать від чіткого виконання цих нормативів. Тож, фінансова безпека підприємств в Україні є важливою складовою економічної безпеки держави та регулюється низкою законодавчих актів, що забезпечують стабільність, прозорість, ефективний контроль і мінімізацію ризиків у фінансовій діяльності. Вітчизняна нормативно-законодавча база для підприємств в контексті фінансової безпеки є досить комплексною та містить численні інструменти для захисту економічних інтересів держави і підприємств. Регулярне оновлення норм та інтеграція європейських стандартів фінансового регулювання стають важливим завданням для підвищення фінансової безпеки.

Таким чином, у проведеному літературному огляді здійснено аналіз публікацій, які висвітлюють різноманітні аспекти фінансової безпеки на рівні організацій, а також специфіку цифрової трансформації. Водночас огляд виявив певні прогалини у повноті та глибині досліджень, що підкреслює актуальність і перспективність подальших наукових вчень у цьому напрямі. Зокрема, залишаються дискусійними питання щодо концептуалізації управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрової трансформації. Крім того, досі відсутня єдина позиція стосовно ефективних механізмів управління фінансовою безпекою в нових умовах. Це є особливо актуальним на тлі зростання

уваги до цифрової трансформації з 2015 року згідно Google Trends (рис. А.1 та А.2, Додаток А). Тоді як фінансова безпека має менший інтерес серед користувачі з 2004 року по теперішній час.

Отже, аналіз літератури та законодавчої бази показує, що розуміння фінансової безпеки підприємства в контексті цифровізації включає врахування таких факторів, як вплив глобалізації, ставлення до сталого розвитку та нормативні стандарти. Фінансова безпека підприємства є складним й динамічним явищем, що вимагає системного підходу для успішного управління. Завдяки поєднанню ризик-менеджменту, стратегічного планування та регулярного контролю, компанії здатні захистити свої фінансові інтереси, а також забезпечити стабільність і сталий розвиток у довгостроковій перспективі. Згідно Google Trends цифрова трансформація з 2015 р. набирає все більшої популярності, тоді як фінансова безпека отримує помітно менший інтерес.

1.2 Роль цифрових інновацій у забезпеченні та управлінні фінансовою безпекою підприємств

У сучасному бізнес-середовищі цифрові інновації стають ключовими інструментами для зміцнення фінансової безпеки підприємств. Завдяки технологічному вдосконаленню компанії не лише підвищують свою операційну ефективність, але й отримують ефективні засоби для захисту від новітніх загроз. Цей підрозділ досліджує основні аспекти впровадження цифрових технологій, спираючись на аналіз сучасної літератури.

Цифрові інновації сприяють оптимізації бізнес-процесів, що веде до підвищення операційної ефективності підприємств. Однак одночасно вони створюють нові виклики, особливо у сфері безпеки даних. Постійна еволюція технологій потребує регулярного оновлення систем кіберзахисту та вдосконалення цифрових навичок співробітників. Ефективне фінансове

управління в умовах цифровізації передбачає створення адаптивних систем, здатних швидко реагувати на зміни, а також посилення політик у сфері захисту даних [35].

Впровадження інноваційних фінансових технологій, хоча й забезпечує довгострокові переваги, вимагає значних початкових інвестицій. Це стає викликом для багатьох підприємств, особливо середнього і малого бізнесу. Крім того, успішна інтеграція цифрових рішень неможлива без кваліфікованих фахівців, здатних працювати з новітніми технологіями. Опір змінам у колективах також може уповільнювати процеси цифрової трансформації. Тому важливо впроваджувати системні підходи та здійснювати постійний моніторинг бізнес-середовища для забезпечення стійкості підприємств [1].

Одна з найважливіших складових цифрових інновацій – це забезпечення кібербезпеки. Вона є критичним елементом захисту фінансових ресурсів та інформації підприємства від потенційних загроз. Кіберризиками, такі як витік інтелектуальної власності, несанкціонований доступ до бізнес-інформації чи компрометація персональних даних, можуть спричинити значні фінансові втрати та зашкодити репутації компанії. Ефективні стратегії кіберзахисту допомагають зберегти цінні ресурси, підвищують інвестиційну привабливість бізнесу та забезпечують конкурентоспроможність [9].

Сучасні системи кіберзахисту базуються на адаптивних рішеннях, які включають постійний моніторинг загроз, координацію дій та тісну співпрацю з ІТ-фахівцями. Превентивні та реакційні заходи дозволяють підприємствам оперативно реагувати на інциденти й мінімізувати можливі наслідки [2].

Зростання частоти та складності кібератак на тлі глобальної цифровізації підкреслює необхідність ефективного управління ризиками. Дослідження свідчать, що навіть один успішний кібернапад може завдати підприємству суттєвих фінансових збитків. Національні та міжнародні індекси кібербезпеки надають можливість оцінити поточний рівень захисту та визначити напрями для його вдосконалення [4].

Так, цифрові інновації є не лише інструментом для покращення операційної ефективності, але й ключовим фактором у забезпеченні фінансової безпеки підприємств. Інтеграція передових технологій потребує стратегічного підходу, постійного розвитку навичок персоналу та впровадження надійних систем кіберзахисту. Адаптивні технологічні рішення і систематичне управління ризиками створюють фундамент для розвитку компаній у цифрову епоху.

Інноваційні фінансові технології, зокрема мобільні платіжні системи, однорангове кредитування (P2P) та інструменти insurtech, стали ключовими чинниками підвищення фінансової безпеки підприємств. Ці технології не лише сприяють підвищенню операційної мобільності бізнесу, але й допомагають знизити постійні витрати, забезпечуючи ефективне управління фінансовими ресурсами. Завдяки впровадженню таких інновацій компанії можуть швидко адаптуватися до змін ринкових умов, що позитивно впливає на фінансову стійкість організації [39].

Цифрові інструменти забезпечують підвищення фінансових показників через автоматизацію бізнес-процесів, оптимізацію ресурсів та підвищення адаптивності до ринкових викликів. Автоматизація фінансових процесів мінімізує ризики, пов'язані з людським фактором, забезпечуючи точність даних та дозволяючи керівникам зосереджуватися на стратегічному плануванні [8]. Впровадження роботизованої автоматизації процесів (RPA) та технологій штучного інтелекту є ключовим для управління кредитними ризиками та аналізу великих обсягів даних у реальному часі [43].

Блокчейн-технологія забезпечує високий рівень прозорості та надійності фінансових транзакцій, що значно знижує ризики шахрайства. Децентралізований характер блокчейну сприяє захисту фінансових даних від несанкціонованих змін, що є критичним для управління фінансовою безпекою підприємств [1]. Ця технологія також відкриває можливості для створення нових фінансових інструментів, таких як цифрові валюти та стейблкойни, що сприяє стабільності фінансової системи. Використання блокчейн-рішень дозволяє зменшити ризики помилок та шахрайства у фінансових операціях. Крім того, завдяки

децентралізованій природі блокчейн сприяє створенню прозорої системи обміну даними, що забезпечує додатковий рівень фінансової безпеки. Розробка та впровадження стейблкоїнів та державних цифрових валют посилюють надійність фінансових потоків та мінімізують ризики нестабільності [44].

Так, цифрові інновації відіграють вирішальну роль у забезпеченні фінансової безпеки підприємств, сприяючи підвищенню операційної ефективності, прозорості фінансових операцій та стійкості до зовнішніх ризиків.

Отже, цифрові інновації, такі як блокчейн-технології, автоматизація процесів і кібербезпека, формують основу сучасного управління фінансовою безпекою підприємств. Інтеграція цих технологій не лише захищає інформаційні активи, але й підвищує операційну ефективність, що є ключовим фактором для зміцнення конкурентних позицій на ринку. Впровадження цифрових рішень забезпечує підприємствам значні переваги, зокрема підвищення ефективності процесів, мінімізацію фінансових ризиків і оптимізацію ресурсів. Однак цифровізація супроводжується новими викликами, серед яких – забезпечення безпеки даних та необхідність значних інвестицій у технологічну інфраструктуру. Ефективне використання цифрових інновацій вимагає стратегічного підходу, що охоплює трансформацію бізнес-процесів, підвищення кваліфікації персоналу та впровадження надійних систем захисту інформації. Сучасні фінансові технології, такі як блокчейн, автоматизовані системи управління та мобільні платформи, дозволяють підприємствам не лише посилити фінансову безпеку, а й зберігати конкурентні переваги в умовах динамічного цифрового середовища. Завдяки цим інноваціям компанії стають більш стійкими до зовнішніх загроз і можуть швидко адаптуватися до змін, забезпечуючи стабільність та розвиток у довгостроковій перспективі.

1.3 Методи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін

У сучасних умовах цифровізації економіки управління фінансовою безпекою підприємств стає все більш складним завданням, що вимагає впровадження інноваційних підходів та нових технологій. Дослідження в цьому напрямі акцентують увагу на стратегічному, інформаційно-аналітичному та інноваційному підходах до забезпечення фінансової стійкості та адаптації підприємств до викликів цифрової епохи. При цьому, фінансова безпека підприємства є ключовим елементом загальної економічної безпеки, що визначає здатність організації ефективно функціонувати в умовах невизначеності та ризиків. Вибір та застосування методів управління фінансовою безпекою залежать від багатьох факторів, таких як масштаби діяльності підприємства, характер загроз та особливості ринкового середовища. У цьому контексті пропонується розглянути ключові підходи до управління фінансовою безпекою та їхнє адаптування до цифрових змін. Так, управління фінансовою безпекою передбачає використання багатокomпонентних методик оцінки та моніторингу.

Аналіз фінансових коефіцієнтів. Метод фінансових коефіцієнтів дозволяє детально оцінити фінансову безпеку через вивчення таких показників:

1. Майновий стан – оцінка структури активів і пасивів підприємства.;
2. Ліквідність – здатність підприємства своєчасно виконувати фінансові зобов'язання;
3. Фінансова стійкість – рівень незалежності від зовнішнього фінансування;
4. Ділова активність – ефективність використання ресурсів;
5. Рентабельність – здатність генерувати прибуток.

Ці показники використовуються для формування комплексного уявлення про поточний стан фінансової безпеки та розробки заходів для її підвищення [33].

Коефіцієнтні моделі є одним із найпоширеніших інструментів оцінки фінансової безпеки. Вони дозволяють швидко оцінити стан підприємства за допомогою ключових фінансових коефіцієнтів, таких як платоспроможність, ліквідність та рентабельність. Хоча цей метод може бути обмеженим у контексті інтегрованого аналізу, він залишається ефективним для виявлення критичних фінансових проблем, що виникають у процесі цифровізації підприємств [6].

Інтегральна оцінка економічної безпеки. Цей підхід базується на аналізі ключових фінансових показників, таких як ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність і прибутковність. Інтегральні методи дозволяють визначити загальний рівень фінансової безпеки шляхом розрахунку інтегрального коефіцієнта, що включає ризики банкрутства та рівень фінансової стабільності. Як зазначають дослідники, цей підхід дає змогу виявити критичні аспекти діяльності підприємства, що потребують оперативних управлінських рішень [40]. Інтегрований підхід до аналізу фінансової безпеки передбачає поєднання кількох методів, таких як факторний аналіз, прогнозування та експертні оцінки. Це дозволяє отримати глибше уявлення про фінансовий стан підприємства, враховуючи такі показники, як ризики цифрових загроз, управління інноваціями та ефективність інвестицій у цифрові технології [32].

Розробка системи індикаторів фінансової безпеки. Одним із ключових інструментів управління фінансовою безпекою є створення системи індикаторів, які дозволяють оцінити вразливість підприємства до фінансових загроз. Ця система може включати показники платоспроможності, рівень цифровізації фінансових процесів, ефективність управління ризиками та здатність адаптуватися до змін [6].

Кількісні та якісні параметри. Аналіз фінансової безпеки включає як кількісні показники, такі як платоспроможність і фінансова стійкість, так і якісні аспекти, що характеризують стратегічну стійкість підприємства [5].

Інструменти стратегічної оцінки. Для забезпечення фінансової безпеки підприємства важливими є інструменти стратегічного аналізу, такі як SWOT і SPACE-аналіз. SWOT-аналіз дозволяє виявити сильні та слабкі сторони, а також

зовнішні загрози та можливості для підприємства, враховуючи ризики цифрової трансформації. SPACE-аналіз, у свою чергу, забезпечує більш детальну оцінку стратегічної позиції підприємства, враховуючи фінансову міцність, конкурентоспроможність та привабливість галузі [6]. Ці інструменти надають комплексну картину поточного стану підприємства, дозволяючи йому приймати обґрунтовані рішення у швидкозмінних умовах цифрової економіки. Натомість Юрій Е.О. [45] пропонує оцінювати фінансову безпеку підприємства за показниками, узагальненими в табл. 1.1.

Таблиця 1.2 – Виведення класу фінансової безпеки підприємства [45]

Показник	Результат		
	>2	1-2	<1
Коефіцієнт загальної ліквідності	>0,5	0,2-0,5	<0,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,1-0,2	<0,1
Рентабельність власного капіталу	>0,7	0,5-0,7	<0,5
Коефіцієнт незалежності	>0,95	0,5-0,95	<0,5
Коефіцієнт оборотності активів	І клас	ІІ клас	ІІІ клас
Оцінка класу	високий	нормальний	критичний

Постійний моніторинг і прогнозування. Ефективне управління фінансовою безпекою неможливе без постійного моніторингу. Регулярний аналіз фінансових показників та оцінка їх динаміки дозволяють своєчасно коригувати стратегії управління і нейтралізувати вплив негативних чинників [41].

Стратегічно орієнтовані механізми управління фінансовою безпекою. Формування стратегічно орієнтованих механізмів управління фінансовою безпекою підприємств базується на інтеграції сучасних інформаційних технологій для забезпечення сталого розвитку. Це передбачає комплексну оцінку рівня фінансової безпеки, оптимізацію використання ресурсів і розробку адаптивних фінансових стратегій [42]. В умовах цифрових трансформацій важливу роль відіграє розробка систем кібербезпеки, які дозволяють мінімізувати ризики, пов'язані з цифровими загрозами. Крім того, концепції економічного виробництва, такі як «точно вчасно» (just-in-time), сприяють підвищенню ефективності управління поточними активами, що, у свою чергу, забезпечує фінансову стабільність підприємств.

Управлінські рішення в умовах цифровізації. Цифрові зміни створюють нові виклики для управління фінансовою безпекою. Ефективні управлінські рішення включають модернізацію системи аналізу, інтеграцію цифрових технологій у фінансовий моніторинг, підвищення оперативності реагування на зовнішні ризики. Зокрема, автоматизація процесів аналізу фінансової інформації дозволяє оперативніше виявляти загрози та впроваджувати антикризові заходи [41].

Інформаційно-аналітичне забезпечення як основа фінансової безпеки. Посилення інформаційно-аналітичного забезпечення є критично важливим компонентом для сучасних підприємств. Використання великих даних, штучного інтелекту та технологій блокчейну створює нові можливості для моніторингу фінансових показників, прогнозування ризиків і швидкого реагування на зміни ринку [1]. Ці інструменти дозволяють підприємствам знижувати невизначеність і зміцнювати конкурентоспроможність.

Інноваційні підходи до антикризового управління. Ефективне управління фінансовою безпекою вимагає запровадження адаптивних та превентивних стратегій. Наприклад, використання IoT, 3D-друку й енергоефективних технологій не лише підвищує економічну стійкість підприємств, але й забезпечує їхню екологічну відповідальність [8]. Також важливим є застосування хеджування фінансових ризиків та підтримання фінансової гнучкості. Це дозволяє підприємствам швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища й уникати кризових ситуацій [13].

Загалом, аналіз демонструє, що цифрова трансформація охоплює широкий спектр технологій та підходів, які можуть бути адаптовані малими підприємствами для підвищення конкурентоспроможності. Особлива увага повинна приділятися розвитку цифрових компетенцій, впровадженню новітніх технологій та формуванню стратегій сталого розвитку. Використання хмарних сервісів, аналітики великих даних та цифрових платформ може сприяти підвищенню ефективності управлінських рішень. При цьому є необхідність системного підходу, що поєднує технологічні інновації, кібербезпеку та управління ризиками для забезпечення фінансової стійкості підприємств у

динамічному цифровому середовищі, з акцентом на стратегічне планування та фінансовий аналіз.

Отже, методи управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін є ключовим інструментом підвищення їхньої стійкості до ризиків. Використання інтегрованих підходів до оцінки фінансової безпеки, аналіз фінансових коефіцієнтів, цифровізація фінансових процесів та постійний моніторинг забезпечують стабільність та ефективність діяльності підприємства. Також управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрових змін вимагає інтеграції інноваційних технологій, стратегічного планування та адаптації до динамічного зовнішнього середовища. Впровадження цих підходів дозволяє підвищити фінансову стійкість, забезпечити сталий розвиток і захистити економічні інтереси підприємств. Застосування вищезазначених підходів до управління фінансовою безпекою підприємств дозволяє адаптуватися до сучасних викликів цифрової економіки. Комплексне використання методів аналізу та управління дає змогу підвищити фінансову стійкість підприємств, сприяючи їхньому розвитку в умовах швидких змін ринкового середовища.

2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

2.1 Оцінка фінансової безпеки підприємств за показниками фінансового стану

Дослідимо практичні аспекти оцінки та управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифровізації на прикладі ПрАТ (приватного акціонерного товариства) “Київстар” (ЄРДПУ 21673832) [11]. ПрАТ “Київстар” є обґрунтованим вибором для дослідження у рамках тематики "Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах цифрової трансформації" з кількох причин. По-перше, це провідний оператор мобільного зв'язку та інтернет-послуг в Україні, який активно впроваджує інноваційні технології та цифрові рішення у свою діяльність. Діяльність компанії безпосередньо пов'язана з цифровою трансформацією, адже її бізнес-модель базується на розвитку цифрової інфраструктури, таких як мобільний зв'язок, широкопasmовий доступ до Інтернету, хмарні сервіси та інші технологічні рішення. По-друге, "Київстар" є одним із найбільших гравців на ринку телекомунікацій в Україні, що дозволяє розглядати його як приклад для оцінки впливу цифровізації на фінансову безпеку великих інноваційних підприємств. Його фінансові показники, такі як чистий дохід, прибуток, інвестиції у цифрову інфраструктуру, є індикаторами ефективності управління фінансовою безпекою в умовах цифрових викликів. По-третє, компанія функціонує у висококонкурентному середовищі, що підвищує актуальність управління фінансовими ризиками. Впровадження цифрових рішень не лише сприяє зміцненню фінансової безпеки компанії, а й демонструє практичну реалізацію концепції цифрової трансформації, яка впливає на стійкість бізнесу до зовнішніх і внутрішніх ризиків. Таким чином, вибір ПрАТ “Київстар” для аналізу є обґрунтованим, оскільки його діяльність дозволяє чітко простежити вплив цифровізації на фінансову безпеку підприємства, що є ключовим аспектом дослідження [11, 16, 17].

Результати оцінки фінансового стану ПрАТ «Київстар» наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Комплексна оцінка фінансового стану ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр.

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Показники майнового стану					
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,56	0,55	0,53	0,50	0,56
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,44	0,45	0,47	0,50	0,44
Фондовіддача	1,85	1,81	1,75	1,70	1,85
Коефіцієнт мобільності активів	0,09	0,09	0,12	0,27	0,09
Показники фінансової стійкості					
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,66	0,68	0,79	0,74	0,81
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,56	0,42	0,42	0,54	0,65
Коефіцієнт фінансової залежності	0,44	0,58	0,58	0,46	0,35
Коефіцієнт фінансового ризику	0,79	1,36	1,39	0,84	0,55
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,16	0,38	0,47	0,27	0,20
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,77	0,55	0,37	0,56	0,53
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,18	0,61	0,88	0,36	0,26
Показники ліквідності					
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,23	0,26	0,48	0,83	1,66
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,22	0,25	0,47	0,82	1,64
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,14	0,27	0,45	0,77
Показники ділової активності					
Коефіцієнт оборотності активів	0,91	0,93	0,96	0,77	0,91
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	11,64	11,26	9,38	3,61	11,64
Коефіцієнт оборотності запасів	337,19	486,91	761,46	474,62	337,19
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,85	1,81	1,75	1,70	1,85
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	0,91	0,93	0,96	0,77	0,66
Оборотність кредиторської заборгованості	26,22	30,26	25,91	9,82	15,33
Оборотність дебіторської заборгованості	2,71	2,92	4,47	2,98	3,48
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,63	2,19	2,29	1,41	1,02
Показники рентабельності					
Рентабельність власного капіталу	0,66	0,91	0,90	0,43	0,32
Рентабельність активів за чистим прибутком	0,37	0,38	0,38	0,24	0,21
Чиста рентабельність реалізованої продукції	0,40	0,41	0,39	0,31	0,32

Фінансовий стан ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр. демонструє неоднозначну динаміку. Коефіцієнт зносу основних засобів коливався в межах 0,56-0,50, що свідчить про високу зношеність активів, яка у 2022 р. наблизилася до нормативу ($<0,5$), але в 2023 р. знову зросла до 0,56. Коефіцієнт придатності основних засобів залишається нижчим за норматив ($>0,5$), показуючи найкраще значення у 2022 р. (0,50), після чого знову погіршився. Фондовіддача, яка характеризує ефективність використання основних засобів, має тенденцію до

зниження з 2019 по 2022 роки (з 1,85 до 1,70), проте у 2023 р. повернулася до початкового рівня 1,85, що свідчить про покращення продуктивності. Коефіцієнт мобільності активів демонстрував значне зростання у 2022 р. (до 0,27), що може вказувати на збільшення гнучкості використання активів, проте у 2023 р. повернувся до початкового рівня (0,09).

Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Київстар» за 2019-2023 рр. свідчить про поступове зміцнення фінансової позиції. Коефіцієнт фінансової стабільності залишався нижчим за норматив ($>0,85-0,90$), хоча в 2023 р. зріс до 0,81, що свідчить про зростання здатності компанії забезпечувати фінансування власними ресурсами. Коефіцієнт фінансової незалежності стабільно перевищує норматив ($\geq 0,50$) з 2022 р., досягнувши найвищого значення у 2023 р. (0,65), що вказує на покращення структури капіталу. Коефіцієнт фінансової залежності має тенденцію до зниження, з 0,44 у 2019 р. до 0,35 у 2023 р., що відповідає нормативу ($<0,50$) і підтверджує зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансового ризику значно знизився з 1,39 у 2021 р. до 0,55 у 2023 р., що також відповідає нормативу (≤ 1) і демонструє зменшення ризикованості діяльності. Коефіцієнт короткострокової заборгованості у 2023 р. (0,20) знову відповідає нормативу ($<0,3$) після піку у 2021 р. (0,47). Водночас коефіцієнт довгострокових зобов'язань у 2023 р. (0,53) перевищує норматив ($<0,50$), що вказує на необхідність оптимізації довгострокових боргових зобов'язань. Коефіцієнт маневреності власного капіталу демонструє стабільну відповідність нормативу ($>0,1$), проте після піку у 2021 р. (0,88) його значення знизилося до 0,26 у 2023 р.

Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр. демонструє суттєве покращення здатності компанії покривати свої зобов'язання. Коефіцієнт поточної ліквідності поступово зростав із 0,23 у 2019 р. до 1,66 у 2023 р., перевищивши норматив ($>1,0$), що свідчить про досягнення достатнього рівня забезпечення оборотними активами для покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності також покращився: з 0,22 у 2019 р. до 1,64 у 2023 р., значно перевищивши норматив ($>0,60-1,0$). Це свідчить про високу здатність

компанії оперативно покривати поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як дебіторська заборгованість і грошові кошти. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показав значний приріст – з 0,11 у 2019 р. до 0,77 у 2023 р., перевищивши норматив ($>0,20-0,35$). Це демонструє достатній рівень грошових коштів для негайного погашення короткострокових зобов'язань, що забезпечує високу фінансову гнучкість.

Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр. свідчить про різноспрямовану динаміку ефективності використання ресурсів компанії. Коефіцієнт оборотності активів коливався між 0,91-0,96, досягнувши найнижчого значення у 2022 р. (0,77), що може вказувати на зниження ефективності управління активами в умовах економічної нестабільності. У 2023 р. показник відновився до рівня 2019 р. (0,91). Коефіцієнт оборотності оборотних активів та коефіцієнт оборотності запасів демонструють значні коливання. Оборотність оборотних активів впала у 2022 р. до 3,61, але в 2023 р. відновилася до 11,64, що відповідає рівню 2019 р. Оборотність запасів досягла піку у 2021 р. (761,46), проте у 2023 р. знизилася до 337,19, що може вказувати на більш тривале утримання запасів. Коефіцієнт оборотності основних засобів залишається стабільним у межах 1,70-1,85, демонструючи стабільну ефективність використання цих активів. Водночас коефіцієнт оборотності обігових коштів показує негативну динаміку, знизившись із 0,96 у 2021 р. до 0,66 у 2023 р., що свідчить про зменшення швидкості їх обігу. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості досяг найвищого рівня у 2020 р. (30,26), проте з 2021 р. почав знижуватись і становив 15,33 у 2023 р., що свідчить про уповільнення розрахунків із кредиторами. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості виріс до максимуму у 2021 р. (4,47), після чого знизився до 3,48 у 2023 р., що може свідчити про погіршення умов отримання платежів від дебіторів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу має тенденцію до зниження, впавши з 2,29 у 2021 р. до 1,02 у 2023 р., що може вказувати на зменшення ефективності використання власного капіталу для створення доходу.

Аналіз показників рентабельності ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр. показує поступове зниження ефективності використання капіталу та активів для отримання прибутку. Рентабельність власного капіталу мала позитивну динаміку з 2019 по 2020 роки, досягнувши піку 0,91 у 2020 р., проте згодом поступово знижувалася і у 2023 р. становила лише 0,32, що може свідчити про зменшення прибутковості інвестицій власників компанії. Рентабельність активів за чистим прибутком залишалася стабільною в період 2019-2021 років (0,37-0,38), після чого знизилася до 0,21 у 2023 р. Це свідчить про падіння ефективності використання загальних активів компанії для створення чистого прибутку. Чиста рентабельність реалізованої продукції також демонструє поступове зниження. З 0,40 у 2019 р. вона впала до 0,31 у 2022 р., а в 2023 р. незначно зросла до 0,32. Це свідчить про скорочення частки прибутку в доходах від реалізації, ймовірно через зростання витрат або зменшення маржі.

Визначення класу фінансової безпеки ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр. (табл. 2.2) демонструє позитивну динаміку за деякими ключовими показниками, однак залишає місце для покращення.

Таблиця 2.2 – Визначення класу фінансової безпеки ПрАТ «Київстар» за період 2019-2023 рр.

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,23	0,26	0,48	0,83	1,66
	III клас	III клас	III клас	III клас	II клас
	критичний	критичний	критичний	критичний	нормальний
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,14	0,27	0,45	0,77
	III клас	III клас	II клас	II клас	I клас
	критичний	критичний	нормальний	нормальний	високий
Рентабельність власного капіталу	0,66	0,91	0,90	0,43	0,32
	I клас	I клас	I клас	I клас	I клас
	високий	високий	високий	високий	високий
Коефіцієнт незалежності	0,56	0,42	0,42	0,54	0,65
	II клас	III клас	III клас	II клас	II клас
	нормальний	критичний	критичний	нормальний	нормальний
Коефіцієнт оборотності активів	0,91	0,93	0,96	0,77	0,91
	II клас	II клас	I клас	II клас	II клас
	нормальний	нормальний	високий	нормальний	нормальний

Коефіцієнт загальної ліквідності підвищився з критичного рівня (ІІІ клас) у 2019-2022 рр. до нормального рівня (ІІ клас) у 2023 р. Абсолютна ліквідність зросла з критичного (ІІІ клас) до високого рівня (І клас), що свідчить про покращення короткострокової фінансової стабільності. Рентабельність власного капіталу залишається стабільно високою (І клас), підкреслюючи ефективність використання власних коштів. Коефіцієнт незалежності відображає змішані результати, з періодичними коливаннями між критичним (ІІІ клас) і нормальним рівнем (ІІ клас). Коефіцієнт оборотності активів переважно знаходиться на нормальному рівні (ІІ клас), досягнувши високого (І клас) у 2021 р., що свідчить про ефективність використання активів. Загалом фінансова безпека підприємства покращується, що сприяє його стабільності та конкурентоспроможності.

Загалом, фінансовий стан ПрАТ «Київстар» за аналізований період за показниками майнового стану вказує на необхідність оптимізаційних заходів для досягнення стабільності та відповідності нормативним вимогам майнового стану. Натомість, динаміка показників фінансової стійкості свідчить про посилення незалежності компанії та зниження фінансових ризиків, однак існує потреба у покращенні стабільності фінансової структури для досягнення нормативних значень. Динаміка показників ліквідності свідчить про суттєве покращення фінансової стійкості та платоспроможності компанії, що є позитивним сигналом для інвесторів і кредиторів. Показники ділової активності компанії демонструють відновлення ефективності після падіння у 2022 р., проте залишаються окремі аспекти, такі як зменшення швидкості обігу коштів і власного капіталу, які потребують оптимізації. Зниження показників рентабельності вказує на необхідність вдосконалення операційної ефективності компанії та оптимізації витрат для відновлення прибутковості. Клас фінансової безпеки ПрАТ «Київстар» за 2019-2023 рр. демонструє поступове покращення: загальна та абсолютна ліквідність підвищилися з критичного до нормального та високого рівнів, рентабельність капіталу залишалася стабільно високою, а оборотність активів і незалежність показували змішані результати, вказуючи на прогрес із ризиками.

2.2 Кореляційно-регресійний аналіз впливу цифрової трансформації на фінансову безпеку підприємств

Проведемо кореляційно-регресійний аналіз впливу цифрової трансформації на фінансову безпеку підприємств. Спершу висунемо гіпотези та опишемо змінні.

– Гіпотеза₀: інноваційні підприємства (наприклад, підприємства телекомунікацій, такі як ПрАТ "Київстар") більше залежать від цифровізації (включно з інтернет-інфраструктурою та доступом до неї), ніж традиційні підприємства (наприклад, ТОВ (товариство з обмеженою відповідальністю) "Гідронамив" (ЄРДПУ 39016002) [29];

– Гіпотеза₁: інноваційні підприємства не залежать від цифровізації.

Залежні змінні: чистий дохід (ЧД) та чистий прибуток (ЧП) підприємств.

Незалежні змінні (показники цифровізації): кількість безпечних інтернет-серверів в Україні (як індикатор цифрової інфраструктури) та фіксовані підписки на широкосмуговий доступ до інтернету (як індикатор доступності цифрових технологій).

Вихідні дані представлено в табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Вихідні дані для проведення аналізу [16, 27, 29]

Рік	Безпечні інтернет-сервери (на 1 млн осіб), од.	Підключення до фіксованого широко-смугового зв'язку (на 100 осіб), од.	ЧД ТОВ "Гідронамив", тис. грн.	ЧД ТОВ "Київстар", тис. грн.	ЧП ТОВ "Гідронамив", тис. грн.	ЧП ТОВ "Київстар", тис. грн.
2019	7851,40	16,16	7016,00	22245793,00	296,00	8961220,00
2020	8937,17	18,62	5559,00	25001245,00	34,00	10369859,00
2021	9632,10	18,27	8213,30	28559150,00	891,70	11266926,00
2022	9632,66	17,54	6195,90	30900973,00	71,30	9516514,00
2023	10084,11	19,68	4897,10	33165048,00	730,90	10542590,00

Розглянемо результати аналізу – кореляційні коефіцієнти (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Кореляційна матриця

Змінна	ЧД ТОВ “Гідронамив”	ЧД ТОВ “Київстар”	ЧП ТОВ “Гідронамив”	ЧП ТОВ “Київстар”
Безпечні інтернет-сервери	-0,28	0,95	0,44	0,67
Фіксована підписка на ширококутний доступ	-0,53	0,70	0,39	0,76

У випадку ТОВ "Київстар" наявний високий позитивний зв'язок між безпечними інтернет-серверами та ЧД (0,95), а також ЧП (0,67). Також помірний позитивний зв'язок між ширококутним доступом та ЧД (0,70) і ЧП (0,76). Це вказує на високу залежність доходів та прибутків компанії від цифровізації.

У випадку ТОВ "Гідронамив" наявний негативний зв'язок між безпечними інтернет-серверами та ЧД (-0,28), але позитивний зв'язок із ЧП (0,44). Також негативний зв'язок між ширококутним доступом та ЧД (-0,53), але слабкий позитивний зв'язок із ЧП (0,39). Це вказує на слабку або навіть негативну залежність ЧД від цифровізації, проте з невеликим позитивним впливом на ЧП.

На основі графіка (скатер-плоту) (рис. 2.1) можна зробити певні висновки. Наявний високий коефіцієнт кореляції. Значення коефіцієнта кореляції $r=0,95$ вказує на дуже сильний прямий зв'язок між змінною Безпечні інтернет-сервери та змінною ЧД ПрАТ "Київстар".

Лінійне рівняння регресії вказує на те, що зі збільшенням кількості безпечних інтернет-серверів на одиницю, чистий дохід зростає в середньому на 4808,2 од. Константа (-163Е5) вказує на початковий рівень $Var4$, коли $Var1 = 0$.

Крім цього, на графіку видно 95% довірчі інтервали (пунктирні лінії). Всі точки даних розташовані близько до регресійної прямої, що підтверджує стабільність зв'язку. Горизонтальні гістограми та щільність розподілу вказують на те, що залишки є нормально розподіленими.

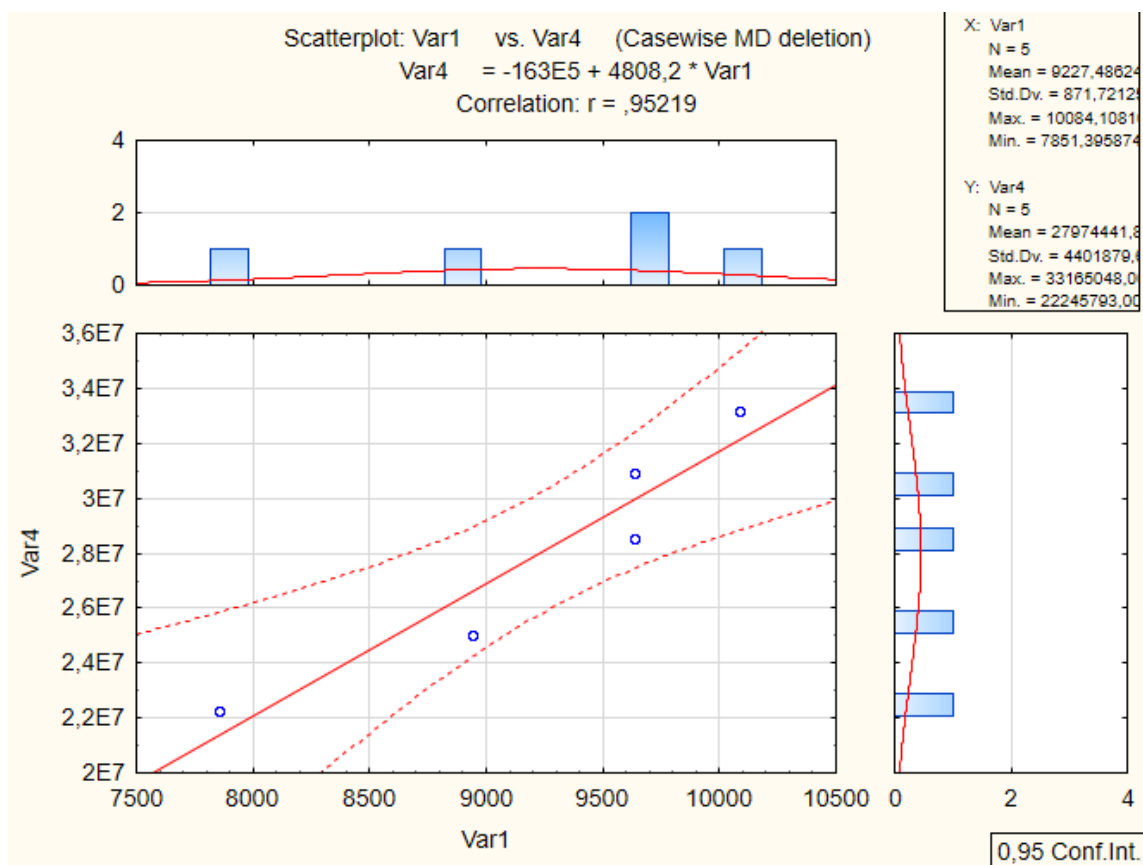

Рисунок 2.1 – Поле кореляції для показників ЧД ТОВ “Київстар” та Безпечні інтернет-сервери в Україні (сформовано за допомогою інструментів STATISTICA)

Таким чином, між кількістю безпечних інтернет-серверів та чистим доходом ТОВ "Київстар" існує сильна позитивна залежність. Результати підтверджують високу залежність інноваційного підприємства від цифровізації, що відповідає основній (нульовій) гіпотезі дослідження, принаймні за обраними змінними.

Однак, цілком логічно зазначити, що обрані незалежні змінні – Безпечні інтернет-сервери та Фіксована підписка на широкопasmовий доступ – мають безпосереднє відношення до бізнес-моделі ТОВ "Київстар", адже ця компанія спеціалізується на цифрових послугах і телекомунікаціях. Це може суттєво посилювати зв'язок між цими факторами та фінансовими показниками підприємства, що пояснює високу кореляцію та значущість моделі. Водночас для традиційного підприємства, такого як ТОВ "Гідронамив", подібні фактори є менш релевантними, і їхній вплив на фінансові результати, ймовірно, є слабшим або

взагалі відсутнім. Така залежність підкреслює обмеженість аналізу, оскільки обрані змінні значною мірою зміщують висновки на користь інноваційних підприємств, які безпосередньо пов'язані з цифровізацією.

Тим не менше, пропонуємо поглянути на рис. 2.2. На основі наданої результатів регресійного аналізу, теж можна певні висновки. Коефіцієнт кореляції ($R= 0,952$) свідчить про дуже сильний прямий зв'язок між незалежною змінною (кількість безпечних інтернет-серверів) та залежною змінною (чистий дохід ТОВ "Київстар"). Коефіцієнт детермінації ($R^2= 0,907$), а скориговане ($R^2= 0,876$). Це означає, що модель пояснює 90.7% варіації залежної змінної. Скориговане значення R^2 враховує кількість спостережень та кількість змінних, що підтверджує адекватність моделі. F-критерій $(1,3) = 29,14$, із $p < 0,01246$ свідчить про значущість моделі. Це підтверджує, що незалежна змінна (кількість безпечних інтернет-серверів) впливає на чистий дохід. Коефіцієнти регресії, Перехоплення (Intercept) значення є статистично значущим. Коефіцієнт для залежної змінної також статистично значуще, що підтверджує важливість змінної чистого доходу в моделі. Стандартна похибка оцінки становить 307,51, що вказує на досить високу точність передбачень моделі. Результати регресійного аналізу підтверджують сильний позитивний вплив кількості безпечних інтернет-серверів на чистий дохід ТОВ "Київстар". Обидва коефіцієнти (перехоплення і нахил) є статистично значущими, що підтверджує валідність моделі.

Regression Summary for Dependent Variable: Var1 (Spreadsheet31)						
R= ,95219118 R ² = ,90666804 Adjusted R ² = ,87555738						
F(1,3)=29,143 p<,01246 Std.Error of estimate: 307,51						
N=5	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(3)	p-value
Intercept			3952,455	986,7672	4,005458	0,027909
Var4	0,952191	0,176382	0,000	0,0000	5,398456	0,012458

Рисунок 2.2 – Регресійна модель між змінними ЧД ТОВ “Київстар” та Безпечні інтернет-сервери в Україні (сформовано за допомогою інструментів STATISTICA)

Отже, у межах кореляційно-регресійного аналізу було досліджено цифровізації на вітчизняні підприємства, зокрема ПрАТ "Київстар" та ТОВ «Гідронамив». Підтверджено нульову гіпотезу щодо більшої залежності інноваційних підприємств від цифровізації, ніж традиційних підприємств. У зв'язку з цим детальніше розглянуто вплив кількості безпечних інтернет-серверів на чистий дохід ПрАТ "Київстар". Аналіз показав сильний прямий зв'язок між змінними ($R=0,952$, $R^2=0,907$), а також статистичну значущість моделі ($p<0,05$). Це підтверджує важливість цифровізації для доходу інноваційного підприємства і відповідно засад для його фінансової безпеки. Однак дослідження обмежене використанням незначної кількості факторів цифровізації, що може знижувати достовірність висновків. Крім того, мала вибірка спостережень ($n=5$) обмежує статистичну потужність моделі. У подальших дослідженнях доречно розширити вибірку, врахувати більше показників цифровізації (наприклад, інвестиції в ІТ-інфраструктуру, використання хмарних сервісів) та порівняти результати між більшою кількістю підприємств, щоб отримати більш повну картину впливу цифровізації на їхній фінансовий стан та фінансову безпеку.

2.3 Рекомендації щодо підвищення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації

Аналіз динаміки кількості діючих суб'єктів господарювання в Україні, а також частки прибуткових підприємств, надає важливі інсайти для оцінки конкурентного середовища, в якому функціонує ПрАТ «Київстар». Зниження загальної кількості активних підприємств чи збільшення частки збиткових компаній може свідчити про поглиблення фінансових ризиків на ринку, що підкреслює необхідність посилення фінансової безпеки через впровадження інноваційних інструментів цифрової трансформації. Впровадження рекомендацій щодо оптимізації фінансових процесів, зокрема підвищення прозорості операцій

та використання цифрових платформ для моніторингу фінансових показників, дозволить ПрАТ «Київстар» зміцнити свою позицію на ринку та адаптуватися до змін економічного середовища, забезпечуючи стійкий прибуток навіть за умов нестабільності. Поглянемо на рис. 2.3. На основі представлених даних можна зазначити, що динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання в Україні демонструє відносну стабільність, але показники прибутковості підприємств коливаються в залежності від економічної ситуації. Зокрема, після зростання частки прибуткових компаній до 73,9% у 2018 р., спостерігалось зниження до 65,8% у 2022 р., що може свідчити про вплив зовнішніх кризових чинників.

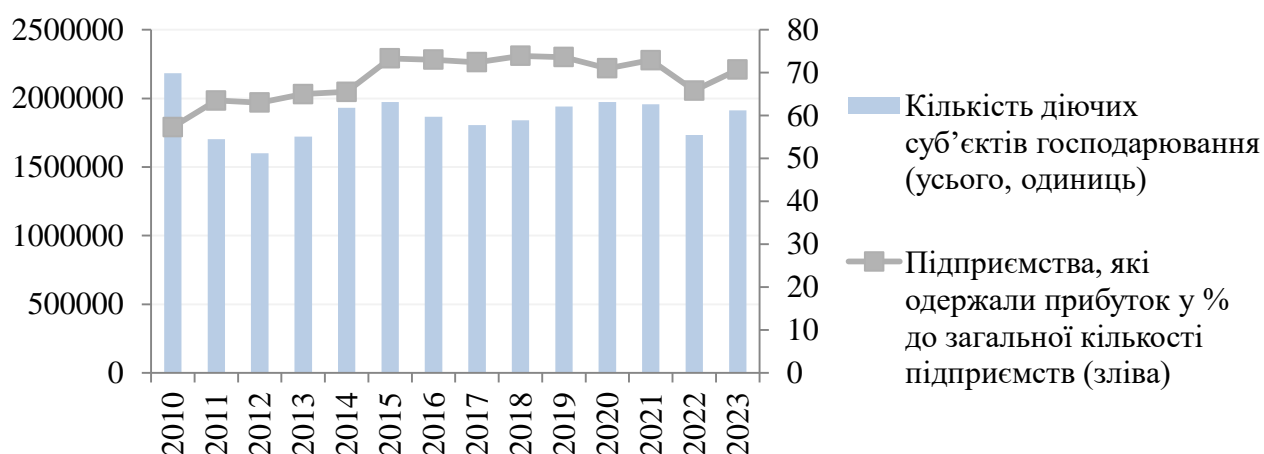
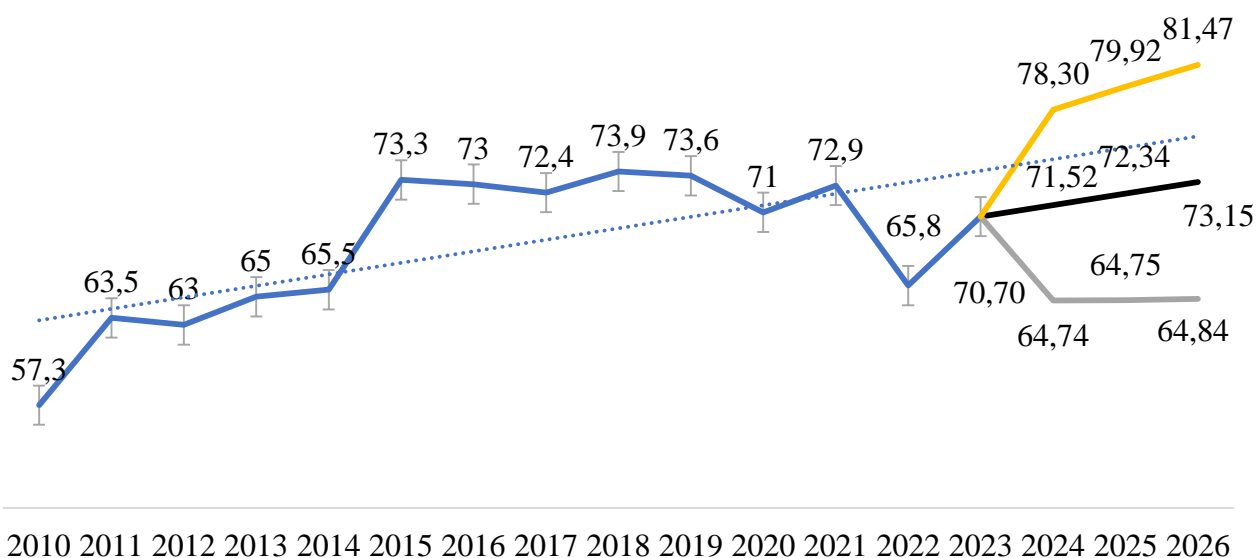

Рисунок 2.1– Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання (усього, одиниць) та частки підприємств, які одержали прибуток (сформовано на основі [7])

З табл. Б.1 (Додаток Б) видно, що загальна кількість суб'єктів зменшилась на 270 912 одиниць, що супроводжувалося нестабільними ланцюговими та базовими темпами приросту. Частка прибуткових підприємств зросла на 13,4%, проте темпи приросту також мали коливальний характер, залежно від економічних та соціальних умов. У 2022 р. спостерігалось суттєве зниження цих показників через кризові явища, спровоковані війною, проте в 2023 р. відзначено часткове відновлення.

Також можна спрогнозувати оптимістичну динаміку частки прибуткових підприємств (рис. 2.4), що є гарним результатом.

- Підприємства, які одержали прибуток у % до загальної кількості підприємств
- Передбачення(Підприємства, які одержали прибуток у % до загальної кількості підприємств)
- Нижня довірча границя(Підприємства, які одержали прибуток у % до загальної кількості підприємств)
- Верхня довірча границя(Підприємства, які одержали прибуток у % до загальної кількості підприємств)

Рисунок 2.4 – Аркуш прогнозу частки прибуткових підприємств в Україні на 2024-2026 рр., %

Тим не менше, для ПрАТ «Київстар» це є також індикатором необхідності підвищення конкурентоспроможності та впровадження проактивних стратегій фінансової безпеки, включаючи вдосконалення цифрових процесів управління ризиками. Урахування цих тенденцій дозволить підприємству не лише зміцнити позиції на ринку, а й підвищити стійкість до потенційних викликів у мінливому середовищі. Це також важливо, зважаючи на нестабільність окремих показників, визначених в аналізі фінансового стану ПрАТ «Київстар» у підрозділі 2.1.

Натомість, зважаючи на результати підрозділу 2.2, у рекомендації щодо підвищення фінансової безпеки підприємств в умовах цифрової трансформації доцільно інтегрувати результати кореляційно-регресійного аналізу для

обґрунтування важливості цифровізації як на макрорівні (для підприємництва України загалом), так і на мікрорівні (для ПрАТ «Київстар» і ТОВ «Гідронамив»). Дослідження підтвердило, що інноваційні підприємства, такі як ПрАТ «Київстар», значно більше залежать від цифровізації, ніж традиційні компанії, що підтверджено сильним прямим зв'язком між кількістю безпечних інтернет-серверів і чистим доходом ($R=0,952$, $R^2=0,907$, $p<0,05$). Ці результати підкреслюють важливість інвестицій у цифрову інфраструктуру для забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності інноваційних підприємств. На макрорівні це свідчить про необхідність державної підтримки цифровізації для підвищення фінансової безпеки всього бізнес-сектору України. Держава повинна сприяти розширенню доступу до безпечних інтернет-серверів та інвестицій у цифрову інфраструктуру, що, як показав аналіз, є ключовим фактором для зростання доходів інноваційних підприємств. Запровадження програм фінансування або податкових пільг для підприємств, що впроваджують цифрові технології. Це сприятиме підвищенню загальної фінансової стабільності бізнес-сектору. Розробка та впровадження національних стандартів кібербезпеки, що підвищать довіру до цифрових послуг та мінімізує фінансові ризики, пов'язані з кібератаками. Створення навчальних програм і тренінгів для керівників та фінансових менеджерів щодо управління ризиками цифрової трансформації, що дозволить підвищити загальну фінансову грамотність підприємців та підприємств, що важливо зокрема для підприємств традиційної діяльності як ТОВ «Гідронамив». Тим не менше, пропонуємо зосередитись на ПрАТ «Київстар». Та провести SWOT-аналіз його діяльності (табл. 2.5).

Згідно SWOT-аналізу ПрАТ «Київстар» має потужну ринкову позицію та високий потенціал для подальшого розвитку завдяки впровадженню нових технологій та інноваційних драйверів. Однак компанія повинна зосередитися на підвищенні ефективності, оптимізації витрат та подоланні зовнішніх викликів, щоб забезпечити стійке зростання та збереження конкурентної переваги.

Таблиця 2.5 – SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «Київстар» (сформовано на основі [11, 16, 17])

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Лідер ринку: компанія є найбільшим оператором мобільного зв'язку в Україні з широкою клієнтською базою.</p> <p>Розвинена інфраструктура: високотехнологічна мережа 4G, значні інвестиції в модернізацію мережі.</p> <p>Сильний бренд: високий рівень впізнаваності бренду та довіра серед клієнтів.</p> <p>Фінансова стабільність: покращення показників ліквідності та фінансової незалежності у 2023 р.</p> <p>Інновації: активне впровадження нових послуг, зокрема IoT-рішень, кіберзахисту, мобільного банкінгу (СМАРТ-ГРОШІ).</p> <p>Диверсифікація доходів: додаткові сервіси, включно з цифровими платформами, телебаченням та інтернетом.</p> <p>Прибутковість: збільшення доходів та чистих прибутків підприємства за аналізований період (2019-2023 рр)</p>	<p>Ліквідність: низький коефіцієнт загальної ліквідності.</p> <p>Зношеність основних засобів: коефіцієнт придатності основних засобів залишається нижчим за норматив.</p> <p>Залежність від короткострокових зобов'язань: нерівномірне використання довгострокових і короткострокових ресурсів.</p> <p>Скорочення рентабельності: тривале падіння показників прибутковості, зокрема рентабельності власного капіталу.</p> <p>Конкуренція: зростання конкурентного тиску з боку інших мобільних операторів та цифрових платформ.</p> <p>Ризики валютних коливань: значна залежність від імпорту обладнання, що робить компанію вразливою до змін курсу гривні.</p>
Можливості	Загрози
<p>Розширення 5G-мережі: початок впровадження 5G-технології може стати конкурентною перевагою.</p> <p>Розвиток нових послуг: інтеграція цифрових сервісів, хмарних технологій та рішень для бізнесу.</p> <p>Партнерства: залучення міжнародних партнерів для інноваційних проєктів та розширення ринку.</p> <p>Діджиталізація економіки: зростання попиту на цифрові послуги, зокрема у сфері дистанційної роботи та навчання.</p> <p>Вихід на нові ринки: потенційна експансія у суміжні ринки (наприклад, цифровий банкінг, розумні міста). А також геолокальне розширення (особливо в умовах війни, коли велика кількість українців знаходиться за кордоном)</p>	<p>Економічна нестабільність: війна, економічна криза та спад купівельної спроможності клієнтів.</p> <p>Регуляторний тиск: можливі зміни в законодавстві, які можуть вплинути на роботу компанії.</p> <p>Кіберзагрози: зростання кількості кібернападів може вплинути на довіру до послуг компанії (як кібератака у 2023 р. на тлі російського вторгнення в Україну, що призвело до виведення абонента з ладу на кілька днів);</p> <p>Екологічні виклики: збільшення вимог до сталого розвитку та екологічності діяльності.</p> <p>Швидкий технологічний прогрес: необхідність значних інвестицій для підтримання конкурентоспроможності.</p> <p>Технологічні збої: збитки через менший запит послуг через поганий зв'язок, відключення світла та ін.</p>

Також поглянемо на табл. 2.6. Загалом ПрАТ «Київстар» вже реалізовує значну частину заходів для забезпечення стабільності та покращення своєї позиції

на ринку. Водночас компанія може посилити свої позиції шляхом масштабування інновацій, розвитку екосистемних рішень, більш активного управління ризиками та поглиблення роботи з клієнтами. Це дозволить не лише підтримувати фінансову стабільність, а й закріпити лідерство в умовах цифрової трансформації.

Таблиця 2.6 – Рекомендації для посилення фінансової безпеки і загальної позиції на ринку для ПрАТ «Київстар» (сформовано на основі [11, 16, 17])

Що вже робить Київстар	Що можна посилити
Оптимізація витрат та операційна ефективність	
Київстар активно автоматизує бізнес-процеси (використовує CRM-системи, впроваджує аналітичні інструменти) та модернізує інфраструктуру. Наприклад, значні інвестиції в енергоефективність мережі (заміна обладнання на більш економічне).	Детальний аналіз витрат, спрямований на скорочення непрямих витрат (наприклад, обслуговування старих активів) і додаткові інвестиції у відновлювану енергетику для власної інфраструктури.
Диверсифікація доходів	
Компанія активно розвиває додаткові сервіси: мобільний банкінг (СМАРТ-ГРОШІ), платформу для малого бізнесу, хмарні рішення, IoT та послуги для корпоративного сегмента.	Розширити хмарні сервіси для середнього бізнесу, а також впровадити більш комплексні платформи, що інтегрують IoT, Big Data та AI. Наприклад, автоматизовані рішення для "розумних міст" або енергокомпаній.
Управління фінансовими ризиками	
Залучає довгострокові кредити, знижує частку короткострокової заборгованості.	Застосовувати більш активні механізми хеджування валютних ризиків, особливо враховуючи імпорт обладнання.
Інвестиції у цифрову трансформацію	
Компанія є однією з перших у впровадженні 4G в Україні, активно тестує 5G та розвиває цифрову інфраструктуру.	Прискорити запуск 5G та розвивати послуги на базі цієї технології (наприклад, дистанційна медицина чи VR/AR для навчання).
Клієнтоорієнтованість	
Використовує аналітику Big Data для персоналізації пропозицій, активно розвиває онлайн-сервіси та мобільні додатки.	Створення інтегрованої омніканальної системи підтримки, яка поєднує всі канали взаємодії з клієнтом.
Партнерства та екосистемний розвиток	
Активно співпрацює з міжнародними компаніями та українськими стартапами.	Створити власну екосистему на кшталт Google чи Amazon, яка б об'єднувала послуги телекомунікацій, фінтеху, e-commerce та розваг.
Людський капітал	
Реалізує програми навчання персоналу, особливо в напрямках IT та аналітики.	Акцентувати увагу на підготовці спеціалістів з кібербезпеки, AI та Data Science для розширення спектра послуг.

Отже, динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання в Україні свідчить про відносну стабільність, однак коливання показників прибутковості

підприємств відображають вплив зовнішніх економічних чинників. Для ПрАТ «Київстар» це підкреслює необхідність впровадження проактивних стратегій фінансової безпеки через цифровізацію та управління ризиками. Загалом ПрАТ «Київстар» вже реалізовує значну частину заходів з покращення діяльності для забезпечення стабільності та покращення своєї позиції на ринку. Водночас компанія може посилити свої позиції шляхом масштабування інновацій, розвитку екосистемних рішень, більш активного управління ризиками та поглиблення роботи з клієнтами. Це дозволить не лише підтримувати фінансову стабільність, а й закріпити лідерство в умовах цифрової трансформації згідно проведеного SWOT-аналізу. Результати кореляційно-регресійного аналізу, які підтвердили сильний прямий зв'язок між кількістю безпечних інтернет-серверів і чистим доходом інноваційних підприємств, вказують на важливість інвестицій у цифрову інфраструктуру для забезпечення фінансової стабільності. На макрорівні це обґрунтовує необхідність державної підтримки цифровізації бізнесу через фінансування, податкові стимули та національні стандарти кібербезпеки. На мікрорівні, як для ПрАТ «Київстар», так і для традиційних підприємств, таких як ТОВ «Гідронамив», критичними є навчальні програми з управління цифровими ризиками та впровадження сучасних цифрових рішень, що дозволить підвищити фінансову безпеку й конкурентоспроможність у мінливому середовищі.

ВИСНОВКИ

У рамках дослідження проведено аналіз літератури та законодавчої бази щодо фінансової безпеки в умовах цифрової трансформації. Залучено Google Trends, згідно якого цифрова трансформація з 2015 р. користується все більшою популярністю, тоді як фінансова безпека отримує помітно менший інтерес. Розглянуто основні інноваційні рішення та методичні підходи до управління фінансовою безпекою підприємств. Основні інновації для підприємств включають автоматизацію бізнес-процесів, впровадження штучного інтелекту, блокчейн-технологій та хмарних сервісів. Цифрові фінансові технології, такі як мобільні платіжні системи й P2P-кредитування, оптимізують управління ресурсами. Кібербезпека стала критичним елементом, забезпечуючи захист даних від зростаючих загроз. Роботизована автоматизація (RPA) мінімізує людські помилки, а блокчейн підвищує прозорість фінансових транзакцій. Інновації створюють адаптивні системи, що дозволяють підприємствам швидко реагувати на зміни, зміцнюють фінансову безпеку та забезпечують конкурентоспроможність у цифровому середовищі. Основними методами управління фінансовою безпекою підприємств у цифрову епоху є стратегічний, інформаційно-аналітичний та інноваційний підходи. До ключових методів належать аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральна оцінка економічної безпеки, розробка системи індикаторів та стратегічний аналіз (SWOT і SPACE). Постійний моніторинг, прогнозування ризиків і використання технологій, таких як блокчейн, автоматизація та штучний інтелект, дозволяють оперативно виявляти загрози й забезпечують фінансову стійкість. Комплексний підхід, що включає управлінські рішення, кібербезпеку та інноваційні технології, сприяє адаптації підприємств до викликів цифровізації та підвищенню їх конкурентоспроможності.

У практичній частині роботи проведено загальний аналіз трендів підприємництва в Україні, проаналізовано діяльність ПрАТ «Київстар» як успішного прикладу інноваційного підприємства, та визначено вплив цифрової

трансформації на нього, а також на ТОВ «Гідронамив» як приклад традиційного вітчизняного підприємства. Загалом, фінансовий стан ПрАТ «Київстар» за 2019–2023 рр. за показниками майнового стану вказує на необхідність оптимізаційних заходів для досягнення стабільності та відповідності нормативним вимогам майнового стану. Натомість, динаміка показників фінансової стійкості свідчить про посилення незалежності компанії та зниження фінансових ризиків, однак існує потреба у покращенні стабільності фінансової структури для досягнення нормативних значень. Динаміка показників ліквідності свідчить про суттєве покращення фінансової стійкості та платоспроможності компанії, що є позитивним сигналом для інвесторів і кредиторів. Показники ділової активності компанії демонструють відновлення ефективності після падіння у 2022 р., проте залишаються окремі аспекти, такі як зменшення швидкості обігу коштів і власного капіталу, які потребують оптимізації. Зниження показників рентабельності вказує на необхідність вдосконалення операційної ефективності компанії та оптимізації витрат для відновлення прибутковості. Важливо також враховувати вплив макроекономічних факторів, які могли негативно вплинути на показники в останні роки. Клас фінансової безпеки ПрАТ «Київстар» за аналізований період демонструє поступове покращення: загальна та абсолютна ліквідність підвищилися з критичного до нормального та високого рівнів, рентабельність капіталу залишалася стабільно високою, а оборотність активів і незалежність показували змішані результати.

У межах кореляційно-регресійного аналізу було досліджено цифровізації на вітчизняні підприємства, зокрема ПрАТ "Київстар" та ТОВ «Гідронамив». Підтверджено гіпотезу щодо більшої залежності інноваційних підприємств від цифровізації, ніж традиційних підприємств. У зв'язку з цим детальніше розглянуто вплив кількості безпечних інтернет-серверів в Україні на чистий дохід ПрАТ "Київстар". Аналіз показав сильний прямий зв'язок між змінними ($R=0,952$, $R^2=0,907$), а також статистичну значущість моделі ($p<0,05$). Це підтверджує важливість цифровізації для доходу інноваційного підприємства і відповідно засад для його фінансової безпеки. Однак дослідження обмежене малою вибіркою

спостережень ($n=5$) та використанням незначної кількості факторів цифровізації, що може знижувати достовірність висновків.

Так, результати кореляційно-регресійного аналізу на макрорівні обґрунтовують необхідність державної підтримки цифровізації бізнесу через фінансування, податкові стимули та національні стандарти кібербезпеки. На мікрорівні, як для ПрАТ «Київстар», так і для традиційних підприємств, таких як ТОВ «Гідронамив», критичними є навчальні програми з управління цифровими ризиками та впровадження сучасних цифрових рішень, що дозволить підвищити фінансову безпеку й конкурентоспроможність у мінливому середовищі. Також у результаті проведеного SWOT-аналізу ПрАТ «Київстар» можемо вказати, що компанія може посилити свої позиції шляхом масштабування інновацій, розвитку екосистемних рішень, більш активного управління ризиками та поглиблення роботи з клієнтами. Ці рекомендації дозволять не лише підтримувати фінансову стабільність, а й закріпити лідерство в умовах цифрової трансформації.

У подальших дослідженнях доречно розширити вибірку, врахувати більше показників цифровізації (наприклад, інвестиції в ІТ-інфраструктуру, використання хмарних сервісів) та порівняти результати між більшою кількістю підприємств, щоб отримати більш повну картину впливу цифровізації на їхній фінансовий стан та фінансову безпеку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадяєв О. (2024). Інноваційні підходи до кризового фінансового менеджменту в контексті цифрової трансформації. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-3-21>.
2. Василюшин С. (2021). Удосконалення важелів цифровізації управління ризиками економічної безпеки та формування кібербезпеки облікової системи, 97. <https://doi.org/10.35774/VISNYK2021.01.097>.
3. Господарський кодекс України, Кодекс України No. 436-IV (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
4. Демчишак Н., Шкиря А. (2021). Управління ризиками у фінансовому секторі України в контексті кіберзагроз та відновлення економіки після пандемії. *Інноваційна економіка*. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.3>.
5. Довгаль А., Пархоменко Н. (2021). Формування системи фінансово-економічної безпеки на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.05.078.
6. Докієнко Л. (2021). Фінансова безпека підприємства: альтернативний підхід до оцінки та управління. *Журнал Business, Management and Economics Engineering*, 19 (02), 303–336. <https://doi.org/10.3846/bmee.2021.14255>.
7. Економічна статистика. Діяльність підприємств. *УкрСтат*. https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/size_20.htm.
8. Македон В. та Стрижус М. (2024). Забезпечення економічної безпеки підприємства та конкурентоспроможності на основі інноваційного розвитку. *Ринкова інфраструктура*. <https://doi.org/10.32782/infrastructure79-28>.
9. Маковець О., Дрозд І. (2020). Кібербезпека як фактор фінансової безпеки підприємства., 31-35. [https://doi.org/10.37634/efp.2020.5\(3\).8](https://doi.org/10.37634/efp.2020.5(3).8).
10. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму (укр), Конвенція Організація Об'єднаних Націй. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518#Text.

11. *Мобільний зв'язок від Київстар | Національний оператор мобільного зв'язку.* (б. д.). Мобільний зв'язок від Київстар | Національний оператор мобільного зв'язку. <https://kyivstar.ua/>.
12. Панченко В. А. (2019) Фінансова безпека господарської діяльності підприємства. *Financial studies*, 2 (7). <https://fr.stu.cn.ua/tmp/pdf/197.pdf>.
13. Пасінович І., Гутак В. (2024). Зв'язок між фінансовою стійкістю підприємства та його фінансовою безпекою. *Бізнес-навігатор*. <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-19>.
14. Пігуль Н. Г., Хомутенко А. В. (2019) Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства та механізм управління нею. *Bulletin of Sumy State University. Series "Economics"*, vol. 2. pp. 80–87.
15. Податковий кодекс України, No. 2755-VI (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
16. ПрАТ “Київстар”. Фінансова звітність. *Clarity Project*. https://clarity-project.info/edr/21673832/yearly-finances?current_year=2023.
17. ПрАТ Київстар. *OpenDataBot*. <https://opendatabot.ua/c/21673832>.
18. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність, Закон України № 2258-VIII (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, Закон України No. 996-XIV (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
20. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, Закон України № 755-IV (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.
21. Про запобігання корупції, Закон України № 1700-VII (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
22. Про захист економічної конкуренції, Закон України No. 2210-III (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.

23. Про захист прав споживачів, Закон України № 1023-XII (2022) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
24. Про основи національної безпеки України, Закон України № 964-IV (2018) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>.
25. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, Закон України № 877-V (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>.
26. Про підприємництво, Закон України № 698-XII (2022) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>.
27. Світовий банк в Україні. *World Bank*. <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
28. Ткаченко, В., Ткаченко, І., & Пузирова, П. (2020). Основи управління фінансово-економічною безпекою підприємств України., 4, 41-51. <https://doi.org/10.18559/ref.2020.2.4>.
29. ТОВ “Гідронамив”. Основна інформація. *Clarity Project*. https://clarity-project.info/edr/39016002#google_vignette.
30. Химич І., Винник Т., Константюк Н., Тимошик Н., Юрик Н. (2021). Фінансова безпека підприємства як метод антикризового управління., 25, 153-159. [https://doi.org/10.31521/MODECON.V25\(2021\)-24](https://doi.org/10.31521/MODECON.V25(2021)-24).
31. Цивільний кодекс України. Кодекс України № 435-IV (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
32. Шинкар С., Гонтар З., Дубина М., Насипайко Д., Флейчук М. (2020). Оцінка економічної безпеки підприємств: теоретико-методологічні аспекти. *Бізнес: теорія і практика*, 21 (1), 261–271. <https://doi.org/10.3846/btp.2020.11573>.
33. Azarenkova, G. M., Golovko, O. G., Oryekhova, K. V., Salenko, O. V., & Maiboroda, A. V. (2020). Estimating and forecasting of financial security of enterprises. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 1(32), 224–230. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i32.200383>.

34. Bochulia, T., & Melnychenko, A. (2020). Is Artificial Intelligence Ready to Assess an Enterprise's Financial Security? *Journal of Risk and Financial Management*, 13(9), 191. <https://doi.org/10.3390/jrfm13090191>.
35. Cao, J. (2023). The Impact of Digital Technology Innovation on Corporate Financial Performance. *International Business & Economics Studies*, 6(1), p41. <https://doi.org/10.22158/ibes.v6n1p41>.
36. Hrytsenko, L., Derkach, L. & Kasian, I. (2024) The impact of digitalization on companies performance. Problems and Prospects for the Development of the Financial and Credit System : Materials of the International scientific and practical conference. ed.: L. L. Hrytsenko, I. V. Tyutyunyk. Sumy : Sumy State University.
37. Hrytsenko, L., Dekhtyar, N., Pihul, N., Deineka, O., Derkach, L., & Chepurko, V. (2023). Improving the methodology of comprehensive assessment of enterprise financial condition: calculation of the integral indicator. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 5(52), 173–189.
38. Karbivskiy, V. (2024). Modern approaches to the definition of "financial security enterprises". *Український економічний часопис*, (3), 53–57. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-3-9>.
39. Khalatur, S., Pavlova, H., Vasilieva, L., Karamushka, D., & Danileviča, A. (2022). Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9(4), 56–76. [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)).
40. Kharchuk, T. V., Kredisov, V. A., Melnik, V. V., & Purdenko, O. A. (2020). Improved methods of evaluation of financial security for companies in ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 1(32), 213–222. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i32.200300>
41. Khymych, I., Vynnyk, T., Konstantiuk, N., Tymoshyk, N., & Yuryk, N. (2021). Enterprise Financial Security as an Anti-Crisis Management Method. *Modern Economics*, 25(1), 153–159. [https://doi.org/10.31521/modecon.v25\(2021\)-24](https://doi.org/10.31521/modecon.v25(2021)-24).

42. Lelechenko, A. P., Iyzefovych, V. V., Doronina, I. I., Yarovoi, T. S., & Tomakh, V. V. (2021). Formation of a Financial Security Management Mechanism Based on the Introduction of New Information Technologies. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 9(3), 487–497. <https://doi.org/10.13189/ujaf.2021.090323>.
43. Sharma, V., Grover, N., Kathuria, S., Singh, R., Dhyani, A., & Pandey, P. S. (2023). Integrating digitalization role to play in financial management. 2023 *International Conference on Computational Intelligence, Communication Technology and Networking*, 82–86. <https://doi.org/10.1109/CICTN57981.2023.10141221>.
44. Vorobets, V. (2020). Advantages of using blockchain technology in the conditions of digitization of financial instruments. *world of finance*, 2(63), 49–61. <https://doi.org/10.35774/sf2020.02.049>.
45. Yuriy, E.O. (2022) Financial monitoring as a tool for ensuring the financial security of the enterprise. *Market Infrastructure*, 65, 176-183.

ДОДАТОК А

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ**

Таблиця А.1 – Підходи до визначення поняття «Фінансова безпека підприємства»

Автор, джерело	Визначення поняття	Ключові аспекти
Бочуля та ін.	Фінансова безпека підприємства – це процес оцінки рівня фінансової стійкості підприємства, заснований на індикаторах, що відображають можливі ризики та загрози для ресурсів і потоків [34].	Ризик-менеджмент, фінансова стійкість, стійкий розвиток.
Панченко В.А.	Фінансова безпека підприємства - стабільний стан фінансової діяльності підприємства в даний момент часу, захист комерційних інтересів на всіх рівнях економічних відносин (працівники, державні органи, ділові партнери), забезпеченість фінансовими ресурсами та реалізація заходів щодо збільшення прибутку [12].	Стабільність, захист інтересів, зростання прибутку
Пігуль Н.Г., Хомутенко А.В.	Фінансова безпека підприємства – здатність підприємства самостійно розробляти та реалізовувати фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії в умовах невизначеного та конкурентного середовища [14].	Фінансова стратегія, адаптивність, конкурентоздатність
Карбівський В.Л.	Фінансова безпека підприємства – система заходів та інструментів, спрямованих на забезпечення фінансових інтересів підприємства та зростання його ринкової вартості, своєчасну ідентифікацію та нівелювання ризиків для захисту від потенційних загроз і нарощування фінансового потенціалу шляхом контролю за рухом грошових потоків [38].	Захист інтересів, управління ризиками, ринкова вартість
Про основи національної безпеки України, Закон України [24]	Фінансова безпека підприємства – захищеність життєво важливих інтересів підприємства, забезпечення його сталого розвитку, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізація реальних і потенційних загроз економічним інтересам.	Захищеність інтересів, сталий розвиток, нейтралізація загроз

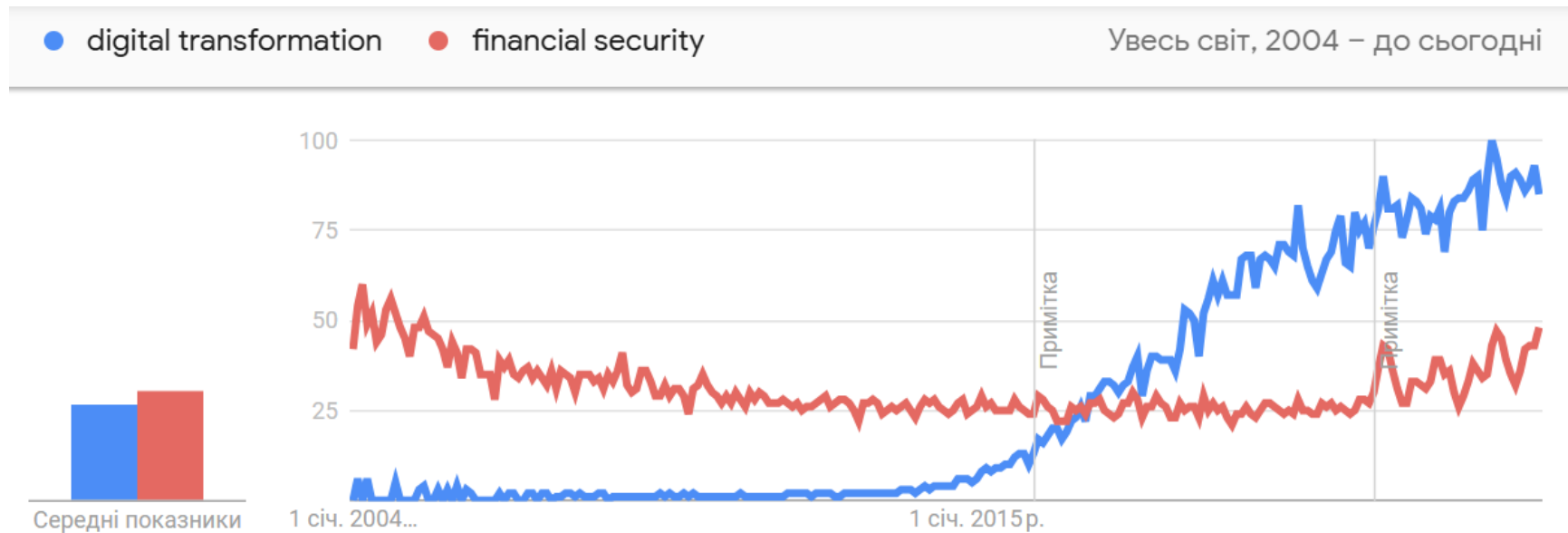

Рисунок А.1 – Динаміка популярності пошукового терміну «цифрова трансформація» (синій) та «фінансова безпека» (червоний) у світі з 01.01.2004 по 11.11.2024 згідно Google Trends

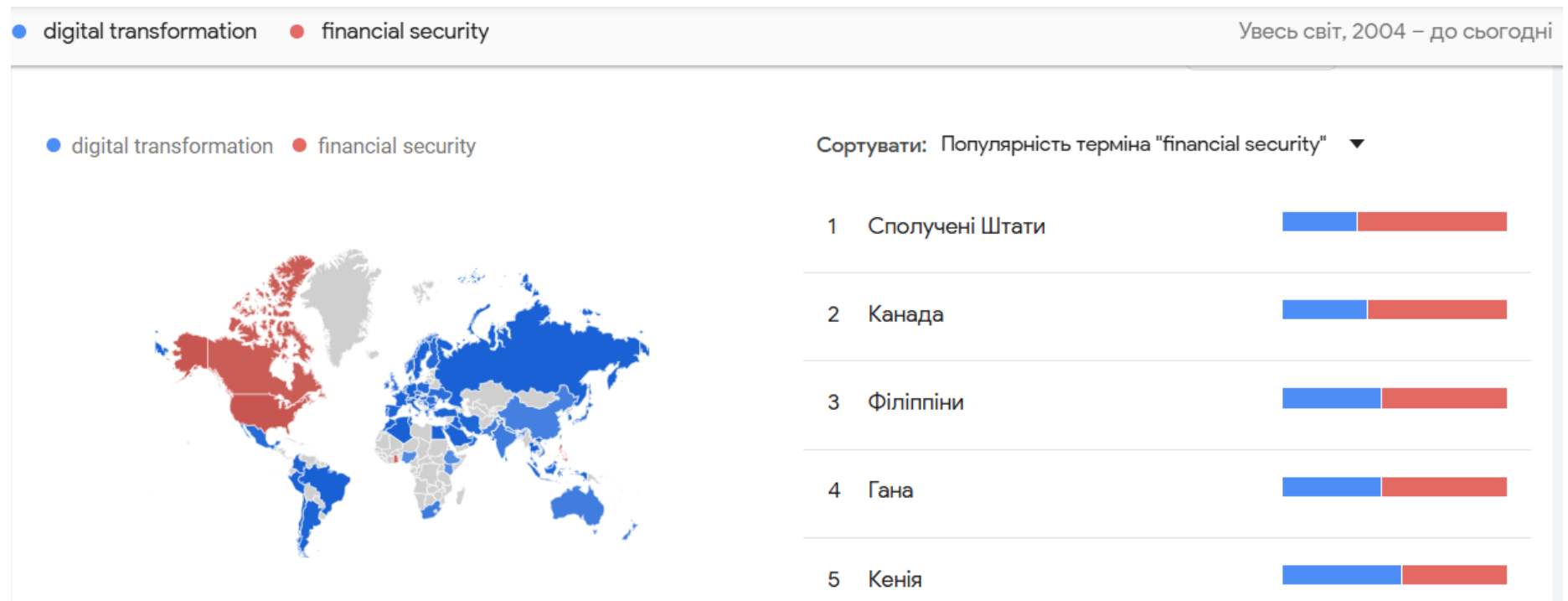

Рисунок А.2 – Популярність запиту «цифрова трансформація» (синій) та «фінансова безпека» (червоний) у світі з 01.01.2004 по 11.11.2024 згідно Google Trends

ДОДАТОК Б
АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В
УКРАЇНІ

Таблиця Б.1 – Динаміка кількості суб'єктів господарювання та частки прибуткових підприємств в Україні за 2010-2023 рр. [7]

Рік	Кількість суб'єктів господарювання (одиниць)	Підприємства, які отримали прибуток (%)	Ланцюговий темп приросту кількості суб'єктів (%)	Ланцюговий темп приросту прибуткових підприємств (%)	Базовий темп приросту кількості суб'єктів (%)	Базовий темп приросту прибуткових підприємств (%)
2010	2184105	57,3	-	-	-	-
2011	1701797	63,5	-22,08	10,82	-22,08	10,82
2012	1600304	63	-5,96	-0,79	-26,73	9,95
2013	1722251	65	7,62	3,17	-21,15	13,44
2014	1932161	65,5	12,19	0,77	-11,54	14,31
2015	1974318	73,3	2,18	11,91	-9,61	27,92
2016	1865530	73	-5,51	-0,41	-14,59	27,40
2017	1805059	72,4	-3,24	-0,82	-17,35	26,35
2018	1839593	73,9	1,91	2,07	-15,77	28,97
2019	1941625	73,6	5,55	-0,41	-11,10	28,45
2020	1973577	71	1,65	-3,53	-9,64	23,91
2021	1956248	72,9	-0,88	2,68	-10,43	27,23
2022	1732508	65,8	-11,44	-9,74	-20,68	14,83
2023	1913193	70,7	10,43	7,45	-12,40	23,39
Абсолютне відхилення	-270912	13,4	32,51	-3,37	9,68	12,57

ДОДАТОК В
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця В.1 – Баланс ПрАТ «Київстар» за 2019-2023 рр., млн. грн. [16]

Актив	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
Нематеріальні активи:	1000	8159	8257	8585	8178	8547
первісна вартість	1001	13301	14349	15661	15797	17167
накопичена амортизація	1002	5143	6092	7075	7619	8620
Незавершені капітальні інвестиції	1005	569	930	0	1303	1245
Основні засоби:	1010	12044	13824	16291	18149	21470
первісна вартість	1011	27184	30957	34575	36410	41997
Знос	1012	15140	17133	18284	18261	20527
інші фінансові інвестиції	1035	171	171	110	700	763
Відстрочені податкові активи	1045	402	359	140	159	
Інші необоротні активи	1090	1137	1251	1568	3208	2580
Усього за розділом I	1095	22483	24792	26695	31697	34606
Запаси	1100	66	51	38	65	141
Виробничі запаси	1103	51	46	37	65	136
Товари	1104	15	5			4
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	720	665	873	2816	2052
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
за виданими авансами	1130	70	88	150	241	168
з бюджетом	1135	54	72	74	62	111
з нарахованих доходів	1140	4	2	5	26	0
Поточні фінансові інвестиції	1160					5695
Гроші та їх еквіваленти	1165	898	1219	1708	4685	7373
Витрати майбутніх періодів	1170	98	124	195	189	236
Інші оборотні активи	1190			2	482	7
Усього за розділом II	1195	1910	2221	3045	8566	15790
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	1		72	113	
Баланс	1300	24394	27013	29812	40376	50396
Пасив	Код рядка	2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	887	655	655	655	655
Додатковий капітал	1410	258	258	258	261	261
Резервний капітал	1415	133	133	133	133	133
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12752	10384	11419	20936	31478
Усього за розділом I	1495	13660	11430	12465	21985	32527

Продовження таблиці В.1

Актив	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500					15
Пенсійні зобов'язання	1505	23	27	24	30	37
Довгострокові кредити банків	1510		3871	6934	1412	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2274	2934	3682	6344	8040
Довгострокові забезпечення:	1520	214	180	315	236	255
Усього за розділом II	1595		2511	7012	10955	8022
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610					
за товари, роботи, послуги	1615	1147	1442	1946	3655	3209
за розрахунками з бюджетом	1620	942	1033	1124	1025	654
за у тому числі з податку на прибуток	1621	617	654	660	517	475
за розрахунками з оплати праці	1630	7	10	12	13	76
за одержаними авансами	1635	693	745	852	968	1021
Поточні забезпечення	1660	104	96	183	170	210
Доходи майбутніх періодів	1665	651	728	788	848	852
Інші поточні зобов'язання	1690	1196	1281	1426	2912	3411
Усього за розділом III	1695	8223	8572	6392	10369	9522
Баланс	1900	24394	27013	29812	40376	50396

Таблиця В.2 – Звіт про фінансові результати ПрАТ «Київстар» за 2019-2023 рр., млн. грн. [16]

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22246	25001	28559	30901	33165
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-7725	-8468	-9646	-13073	-14052
Валовий: прибуток	2090	14520	16533	18913	17828	19113
Інші операційні доходи	2120	144	347	217	252	230
Адміністративні витрати	2130	-1411	-1676	-1865	-2358	-2430
Витрати на збут	2150	-1956	-1967	-2362	-2557	-2468
Інші операційні витрати	2180	-713	-85	-116	-598	-357
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10584	13152	14786	12567	14087
Інші фінансові доходи	2220	360	80	49	155	588
Інші доходи	2240	97	49	236	237	195
Фінансові витрати	2250	-342	-428	-967	-1227	-1943
Інші витрати	2270	-71	-240	-166	-17	-2
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10628	12613	13938	11715	12925
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1667	-2244	-2671	-2199	-2382
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8961	10370	11267	9517	10543